

публики к этическому размышлению, трансляции идеальных образов, но не сцен насилия и упадка.

Список использованных источников:

1. Комм Д.Е. Гонконг: город, где живет кино. Секреты успеха кинематографической столицы Азии / Д.Е. Комм. – СПб.: БХВ-Петербург, 2015. – 192 с.
2. Сальникова Е.В. Образы насилия в западном кинематографе 1910-1920-х гг.: ментальный субстрат «перманентной войны» / Е.В. Сальникова // Вестник славянских культур, 2004. – № 4(34). – С. 178–193.
3. Топорцев С.А. Китайское кино в «социальном поле», 1949–1992 / С.А. Топорцев. – М.: Восточная литература, 1993. – 191 с.

Ярмоленко К.Г.

студентка

Київський університет імені Бориса Грінченка

**ТЕНДЕНЦІЇ НАТЮРМОРТУ В ТВОРЧОСТІ
СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ**

Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва – це, у першу чергу, робота з логікою композивання об'єктів на площині через технічні прийоми використання світло-тіні, колориту та фактури. Разом із тим, це – перший крок у творчості будь-якого професійного митця. «Перш ніж перейти до створення серйозних робіт, кожен художник практикується в малюванні кубика, кулі, драпірування», – підтверджує український митець Олександр Заклецький. Художник, що пише натюрморт, як правило, послуговується об'єктами, які його оточують – простими формами, буденними речами. Саме тому в контексті сучасного мистецтва роль натюрморту є досить суперечливою. Багато митців погоджуються, що це своєрідний образ відхідного живопису, адже «мертва натура», як правило, зображується в позачасовій та поза просторовій формі, без акцентів на сучасних її артефактах. Художник сам створює об'єкт, який він писатиме – добирає предмети, створює з них композицію за власною логікою, вкладаючи автентичний

алегоричний зміст або уникаючи алегорії зовсім. Проте, стверджувати, що натюрморт сьогодні є ізольованим жанром – не можна.

Одним з проєктів, що є важливим рушієм в процесі становлення сучасного українського натюрморту є тематична виставка «Український натюрморт другої половини ХХ – початку ХХІ століття», роботи якої в 2011 році надав колекціонер О. Петренко Полтавському художньому музею ім. М. Ярошенка. Це картини з приватної збірки Олександра Петренка. На виставці було представлено понад 100 натюрмортів. І це лише половина збірки, що її автор збирав п'ять років. Особливістю даної виставки є локальне зосередження на митцях Полтавщини та Харківщини.

Натюрморт в колекції Петренка головним чином академічний, що зберігає традиції школи українського натюрморту ХІХ–ХХІ ст. Велику групу становлять квіткові композиції, більшість з яких слідує до надмірного екстремізму (автори – Н. Божко, В. Прибулець, О. Глущенко, В. Дерябін, О. Дмитрієва, Г. Завороженя, С. Матяш, В. Мозок, В. Павлюченко, М. Рознятовська, О. Смирнов, Г. Ступенко, В. Циганюк, Д. Чвара, О. Шабадей, Н. Юзефович, М. Балюх).

У збірці підкреслюються митці, котрі при створенні творів керуються архетипічним мисленням – С. Гойовий, В. Бенфіалов, В. Дерябін, Ю. Мохірева, Г. Рідна, Ю. Самойленко.

Окремо слід розглядати художників, що експериментуючи, розширюють рамки композиційного вирішення натюрморту – С. Маргарян, В. Петровський, С. Рой, А. Лавренко.

Наступна група збірки, яку колекціонер виокремив у виставку стала «Українська графіка другої половини ХХ – початку ХХІ»; вона складається з робіт 48 художників. Виходячи з аналізу тенденцій розвитку сучасної графіки, не дивно, що митців суто графіки у збірці лише декілька – О. Соболевський, А. Мохірев, А. Щербак, Е. Григор, М. Радченко. Решта митців в експозиції вже знайомі прізвища з попередньої збірки натюрморту та художники, які у своїй творчості поєднують кілька видів образотворчого мистецтва, експериментуючи з техніками, балансуючи на межі графіки і живопису. Графіка, як вид, який завжди надає широкі можливості для експерименту, представлена в колекції Петренка широким діапазоном технік – рисунок (Є. Любимов, М. Гейко, Л. Гусак), монотипія (В. Бабенко, С. Гойовий, О. Пушкарьовська), офорт (В. Безуглов, А. Мохієв, О. Соболевський),

акварель (В. Бернацький, І. Віцько, А. Кривобоченко), пастель (Г. Волков, В. Володько, П. Горобець), ліногравюра (М. Грибан) [1, с. 104].

У графічній частині збірки, як і в живописній, простежуються тенденція, за якою в жанрі натюрморту зберігаються риси традиційної української школи минулих століть.

Найкраще тенденції натюрморту в творчості сучасних українських митців висвітлює дослідницький між музейний проект «Український Натюрморт» створений Інститутом Проблем Сучасного Мистецтва та «Карась Галерея», адже він зібрав одну з найбільших колекцій зразків сучасного живопису в жанрі натюрморту показавши основні тенденції його розвитку як феномену специфічного українського мистецтва, яке, на відміну від інших жанрів, позбавлене емоційності та динамічності художнього процесу. До роботи над проектом долучилися 10 музеїв та галерей. В експозиції представлені близько 50 художників. Куратором проекту став галерист Євген Карась.

«Український натюрморт» – великий аналітичний проект, спрямований на збір та аналіз найбільшої кількості творів у жанрі натюрморту за всю історію українського мистецтва. Його мета – пошук певної спільної формули українського натюрморту митців різних поколінь, феномену української самоідентифікації, оскільки специфіка жанру – це не просто розміщення та зображення об'єктів, а й архетипи їх сприйняття.

У рамках проекту «Український натюрморт» взимку 2014 відбулось відкриття щорічного проекту «А4, Кулькова ручка», на якому була представлена робота Олекси Манна, що в подальшому, синтезувавшись із сюрреалістичними кадрами тогочасного нищення санкційних продуктів однією із країн колишнього СНД, остаточно утвердивши ідею проекту «Український натюрморт», як відповідь на ту гостру реальність, у центрі якої опинилась наша країна.

«Український натюрморт» – це зібрання творів українських митців, яке проголошує повноправну роль натюрморту серед інших жанрів актуального мистецтва. Це зумовлено значною «соціалізацією» натюрморту, його виходом за рамки академічних тем і композицій. За умови, якщо будь-який художник пише те, що його цікавить в першу чергу, відбувається трансформація натюрморту згідно з актуальними життєвими реаліями. «Якщо художника бентежить війна – він писатиме про війну, навіть натюрморт. Сьогодні ми вже не можемо зображати будь-що так, як це зображали на полотнах XVII ст., навіть якщо це

подібні до того часу предмети», – коментує Олександр Заклецький, один з ідейних засновників проекту «Український натюрморт». Дух часу відбивається в кожному об'єкті навколо нас, насамперед, у побутових речах, які часто й стають предметами зображення.

Цікавим винятком у цьому випадку є надана колекція народних картин минулого століття Національним центром народної культури «Музей Івана Гончара», бо переважна більшість полотен містить зображення кавуна – символу народної «dolce vita» – результату кропіткої праці задля подальшої насолоди.

На думку учасника проекту, художника Костянтина Павлишина, одним із найяскравіших зразків сучасного українського натюрморту є «Сакральний натюрморт» Арсена Савадова (2016 р). Саме в цій роботі звучання проблемного повсякдення виражена найбільшою кількістю об'єктів, тобто, можна стверджувати, що одним зі спільних архетипів бачення натюрморту нашими митцями є бачення актуальне, адже усі представлені в проекті роботи так чи інакше апелюють до сучасної митцю реальності. Якщо повернутись до оголошеної мети проекту, очевидним стає те, що в українських митців – особлива «українська реальність», яка й породжує набір свідчень сучасного, якими оперує художник під час створення натюрморту [2, с. 98].

Тобто можна сказати, що молоде сучасне українське мистецтво стрімко розвивається в ракурсі свободи, демократії та експерименту. І сьогодні воно є надзвичайно полівекторним в усіх спрямуваннях. У розвитку сучасного молодого українського мистецтва і в жанрі натюрморту, зокрема, простежуються такі тенденції: відхід від академічного до сучасного, мінімально абстрактного і концептуального; тяжіння перетворити станкове мистецтво у форми прикладеного, і навіть дизайнерського, яке б було більш функціональним і дотичним до життєдіяльності людини, його поціновувача.

Список використаних джерел:

1. Натюрморт // Літературна енциклопедія у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – Київ: ВЦ «Академія», 2007. – Т. 2: М–Я – С. 104.
2. Пасічник І. В. Сучасні українські художники. – Київ, 2017. – 98 с.